

Sub Înaltul Patronaj al Majestății Sale Regele Mihai I al României

SOCIETATEA DE GEOGRAFIE DIN ROMÂNIA

București, 010041, Bd. Nicolae Bălcescu nr.1, Sector 1

IBAN RO09RNCB0076008122410001

Banca Comercială Română, filiala sector 5, București

Cod fiscal 5223119

Telefon și fax: 021/ 312.33.74; e-mail: geografie@geo-sgr.ro; www.geo-sgr.ro

REGIONALIZAREA ROMÂNIEI

Societatea de Geografie din România, înființată în anul 1875, a analizat, în cadrul Conferinței Naționale, care s-a desfășurat la Timișoara, în perioada 24-26 mai 2013, **propunerea de regionalizare a României elaborată de prof. univ. dr. Pompei Cocean, directorul Centrului de Geografie Regională al Universității Babeș-Bolyai, din Cluj-Napoca**, pe care Societatea noastră și-a însușit-o prin vot unanim și o înaintează tuturor instituțiilor și forurilor implicate în această acțiune de mare responsabilitate pentru dezvoltarea țării în următoarele decenii, precum și mass-mediei naționale.

1. Scopul și criteriile regionalizării

În orice loc și context s-a realizat, delimitarea regiunilor a fost și a rămas o operațiune anevoioasă, fapt subliniat de cunoscutul geograf francez Pierre George prin cuvintele: „nimic nu este mai dificil ca a delimita în mod obiectiv o regiune”. Ea trebuie să aibă, încă din start, un scop clar definit și să se bazeze pe criterii științifice prioritizate.

Scopul acțiunii de regionalizare constă, înaintea oricăror altor deziderate, în:

- optimizarea funcțiilor teritoriului;
- gestiunea optimă a resurselor sale;
- realizarea coeziunii teritoriale;
- materializarea în practică a programelor și a politicilor de dezvoltare;
- buna guvernare teritorială.

Conform celor mai noi opinii ale cercetărilor științifice din domeniul regional, operațiunea de regionalizare trebuie să aibă ca finalitate delimitarea unor **entități spațiale de program cu însușiri sistemice**. Acest deziderat poate fi atins prin luarea în considerare, în mod imperios, a unor atribute definitorii ale teritoriului, devenite **criterii indispensabile ale regionalizării**, cum ar fi:

- gravitația (naturală și antropică) spre poli de creștere sau axe de dezvoltare;
- existența unei baze de susținere a dezvoltării durabile, constituită din resurse ale solului și ale subsolului, bogată și diversificată;

- fluența internă optimă a vectorilor purtători de masă, energie, bunuri și interese;
- capacitatea ridicată de inovare și disipare a inovării;
- raporturile favorabile (derivate din poziția geografică, dar și din relațiile de conectivitate deja instaurate) cu entitățile spațiale învecinate;
- spațiu mental bine consolidat.

De observat că suprafața regiunii și numărul de locuitori, nu sunt neapărat criterii fundamentale ale regiunii științific abordate, ele transformând teritoriul, prin delimitările care le impun, în contextul neomogenității sale naturale, dar și antropice, recunoscute, într-un veritabil „pat al lui Procust”, generator, ulterior, de mari disfuncții.

Odată conturat teritoriul, după însușirile sus-menționate, a doua problemă stringentă este *stabilirea limitelor unității spațiale*. Există și în acest caz o serie de criterii ce se aplică riguros, și anume cel funcțional, peisagistic, structural sau mental.

În general, limita regiunii se va suprapune liniei de difluență a vectorilor purtători ai principiilor dezvoltării, orice includere într-o regiune sau alta a unor areale care gravitează spre alte sisteme de referință fiind din start contraproductivă.

În sfârșit, o regiune funcțională, cum se doarec a fi toate cele rezultate prin procesul de regionalizare preconizat, trebuie să corespundă unei *choreme* specifice (termen introdus de R. Brunet și O. Dollfus în monumentală lucrare *Géographie Universelle*, Paris, 1990, și semnificând un „alfabet al spațiului”) în care liniile de forță ale teritoriului să se structureze organic, unde ariile efervescente urbane și rurale, care asigură fermentul dezvoltării, să contrabalanseze net ariile critice sau defavorizate, mai slab populate și dotate cu infrastructuri etc.

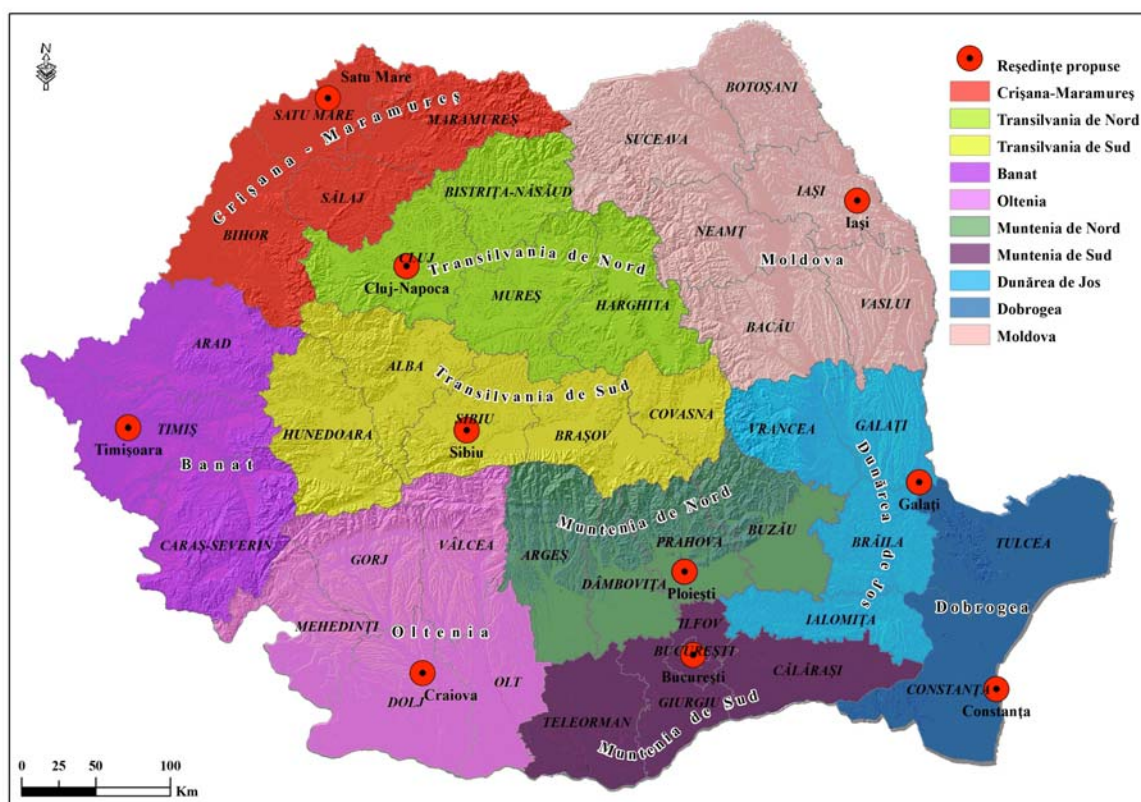
2. Regionalizarea administrativă a României (variantă)

Aplicând criteriile sus-menționate la particularitățile structurale ale teritoriului României, rezultă un număr de 10 regiuni (ilustrate în harta anexată), sinonime la tot atâtea sisteme spațiale cu un grad de funcționalitate ridicat, după cum urmează:

1. *Regiunea Moldova*, suprapusă integral actualei Regiuni de Nord-Est, include, în proporție semnificativă, cele două provincii istorico-geografice ale României, Moldova și Bucovina, având ca pol de creștere un oraș reprezentativ prin istoria și cultura sa, municipiul Iași. Este o entitate a cărei dezvoltare se va centra pe axa de gravitație a Siretului, un tronson important al culoarului de circulație est-europeană ce lega, în Evul Mediu, Marea Baltică de Marea Neagră și care se va dinamiza în perspectivă.
2. *Regiunea Crișana-Maramureș* reunește județele Bihor, Sălaj, Satu Mare și Maramureș ale celor două provincii istorice. Centrul său polarizator de mare perspectivă este orașul Satu Mare, cu numeroase valențe de „loc central” în raport cu celelalte trei centre județene, unele dintre ele (Oradea, Baia Mare) cu o poziție ușor superioară în ceea ce privește nivelul actual de dezvoltare. Conectivitatea ridicată și poziția geografică favorabilă îi susțin însă aspirațiile pentru o capitală regională de reală perspectivă.
3. *Transilvania de Nord* include județele Cluj, Bistrița-Năsăud, Mureș și Harghita, centrate pe două axe de dezvoltare, ale Someșelor și Mureșului.

Polul său de gravitație rămâne Cluj-Napoca, centru urban cu o aură istorică și culturală recunoscută.

4. *Transilvania de Sud* se suprapune spațial județelor Covasna, Brașov, Sibiu, Alba și Hunedoara. Capitala sa este mai dificil de fixat, Brașovul, Alba Iulia și Sibiu concurând fiecare cu propriile atuuri. Noi optăm pentru Sibiu din motive de centralitate optimă și conectivitate sporită.
5. *Banatul* are drept osatură provincia istorico-geografică cu același nume, compusă din județele Arad, Timiș și Caraș-Severin. Timișoara se detașează ca pol de creștere în competiția reședinței regionale, în comparație cu Aradul sau Reșița.
6. *Olenia* conservă spațiul vechii provincii istorice omonime, cu actualele județe Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt și Vâlcea. Municipiul Craiova este un centru polarizator de drept și fără concurent.
7. *Muntenia de Nord* asociază, într-un tot integrat, județele Argeș, Dâmbovița, Prahova și Buzău. Cu o poziție privilegiată, geografică și în privința rangului urban, se impune, ca pol de dezvoltare, orașul Ploiești. Axa urbană Buzău-Ploiești-Târgoviște-Pitești dă consistență sistemului spațial, articulându-l funcțional.

8. *Muntenia de Sud* cuprinde, în primul rând, zona metropolitană București-Ilfov și județele Teleorman, Giurgiu și Călărași. Situația actuală, a unei „regiuni în regiune” este cu totul neproductivă și generatoare de mari disfuncții, județele dunărene sus-menționate gravitând spre capitala țării, București, și nu spre Ploiești, ales drept sediu administrativ al Regiunii de Dezvoltare Sud (Muntenia).

9. *Dunărea de Jos* se conturează la interfața provinciilor istorice Muntenia și Moldova, reunind județele Galați, Brăila, Vrancea și Ialomița. Topicul are acoperire în istoria locurilor, iar polul de dezvoltare este binomul Galați-Brăila, unic în țară prin tendința de joncțiune urbană.
10. *Dobrogea* este singura regiune a României unde delimitarea naturală este fără echivoc, cursul Dunării și Litoralul fixându-i limite tranșante. Constanța nu are rival în ceea ce privește capitala aleasă.

3. Argumente

- Regiunile propuse întrunesc, din punct de vedere structural și funcțional, trăsăturile *entităților spațiale de program cu însușiri sistemice*, considerate a fi cele mai adecvate în practica planificării și amenajării teritoriale. Ele se încadrează, fără excepție, din punct de vedere al numărului de locuitori, în ecartul taxonului spațial european NUTS 2 (între 800.000 și 3.000.000 persoane);
- *Limitele regiunilor*, trasate pe baza unor criterii multiple (funcțional, structural, mental) urmează, în pondere covârșitoare, linia de difluență a vectorilor purtători ai principiilor dezvoltării în fiecare unitate geografică în parte;
- *Baza de susținere a dezvoltării economice* a tuturor regiunilor este constituită din resurse ale solului și subsolului diversificate, problema care se pune fiind buna gestiune și exploatarea lor în interesul locuitorilor acestora;
- Regiunile propuse au în arhitectura lor, fără excepție, *poli de creștere și/sau axe de dezvoltare* ce vor asigura, strategic și logistic, condițiile necesare afirmării economice și sociale a teritoriului subordonat;
- Toate regiunile propuse au între limitele lor *puternice centre universitare*, în laboratoarele cărora înfloresc premisele *inovării și disipării acesteia* în teritoriul limitrof – condiție *sine qua non* a dezvoltării competitive în actuala perioadă;
- Varianta de divizare teritorială propusă *conservă zestrea spirituală, istorică și culturală a vechilor provincii istorico-geografice*, inclusiv prin topicile atribuite, pe care o ajustează în structuri conforme cu principiile științific decantate ale regionalizării din secolul în care trăim.

Astfel, Transilvania, constituită, istoric vorbind, din 10 județe, a fost divizată în două regiuni echilibrate, Transilvania de Nord și Transilvania de Sud, cu o agregare structurală și funcționalitate mult mai bine conturate. Au rezultat două entități teritoriale cu standarde de dezvoltare optime (raportate la România), cu sisteme urbane multinodale și axe de gravitație efervescente.

În mod similar, Muntenia, încadrată preponderent în Regiunea de Dezvoltare Sud, oferă prilejul unei restructurări teritoriale mult mai armonioase prin instituirea a două regiuni (Muntenia de Nord și Muntenia de Sud), ambele cu o dinamică economică susținută. Subliniem necesitatea imperioasă a creionării regiunii Muntenia de Sud, având ca pol de creștere municipiul București, din mai multe motive, și anume: spre București gravitează funcțional toate cele trei județe dunărene (Teleorman, Giurgiu și Călărași); prin atașarea acestora la București, standardul de dezvoltare al întregii regiuni crește vizibil; Bucureștiul câștigă un hinterland care, în contextul edificării

canalului spre Dunăre, îi va consfinți statutul de capitală dunăreană, asemănător Vienei, Budapestei, Belgradului sau Bratislavei.

Regiunea Dunărea de Jos are menirea de-a valorifica potențialul unui teritoriu care gravitează spre binomul urban Galați-Brăila, dar și al fluviului Dunărea în general, strategia de dezvoltare a întregului bazin dunărean fiind în curs de elaborare la nivelul organismelor de resort ale Uniunii Europene.

„Capitalele” viitoarelor regiuni au fost alese, în majoritatea absolută a cazurilor, dintre orașele cu atribute funcționale și rezonanță istorică și culturală certă, detașate față de cele ale eventualelor contracandidate. Singurele excepții, Sibiu și Satu Mare au fost propuse pornind de la poziția lor favorabilă în teritoriu, asemănătoare unui „loc central”, cu facilități recunoscute de conectivitate în teritoriul aferent. Brașovul sau Alba Iulia, respectiv Oradea și Baia Mare, orașe cu o aură istorică superioară, dar situate spre periferia propriilor regiuni, își păstrează însă nealterată funcția de poli regionali de creștere, ce vor influența benefic ascensiunea economico-socială a unității în ansamblu, conceptul dezvoltării policentrice fiind de mare actualitate în spațiul european.

(Documentație publicată în ziarul *Făclia* din 4, 8 și 11 aprilie 2013 și în revistele *Orașul* și *Terra*, nr. VII respectiv LXIV)